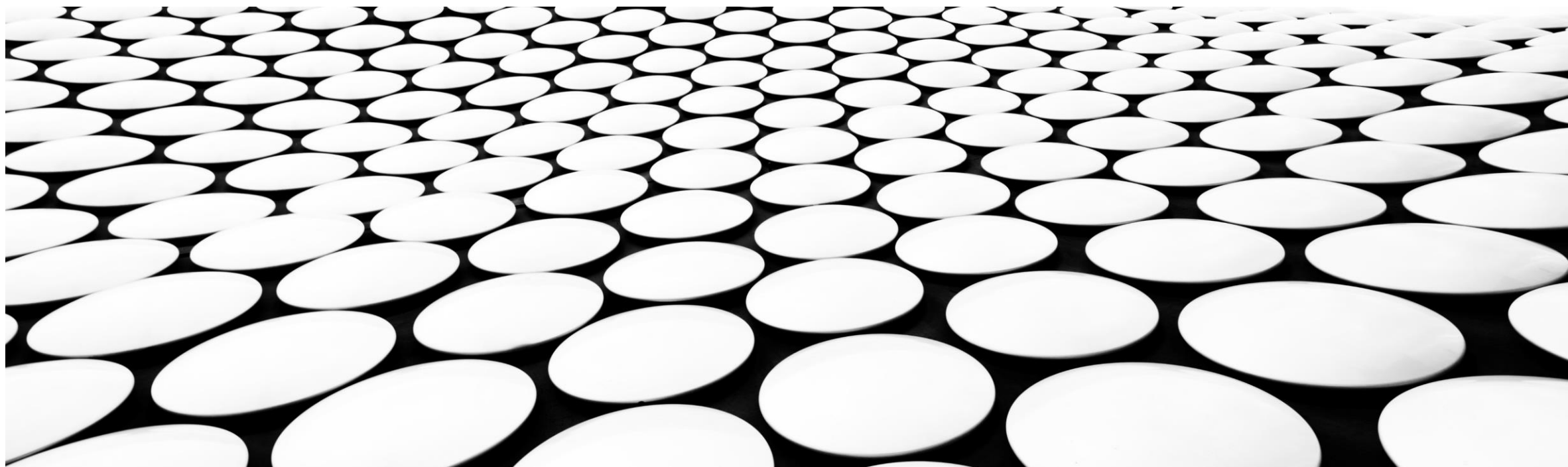

SOCJOLOGIA

OGÓLNA

I

SOCJOLOGIA

- wprowadzenie

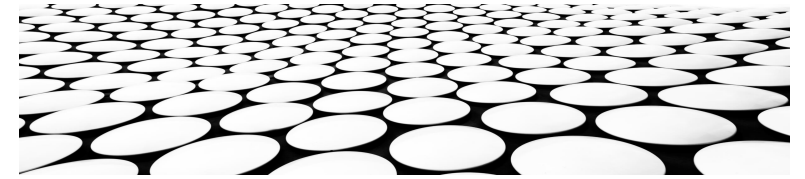
- geneza, definicje, problematyka
- teoria socjologiczna
- metodologia
- zjawiska społeczne
- case study

GENEZA

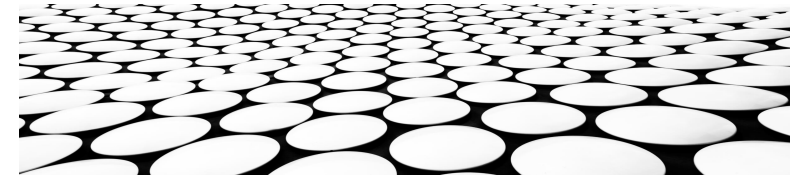

SOCJOLOGIA – GENEZA 1/3

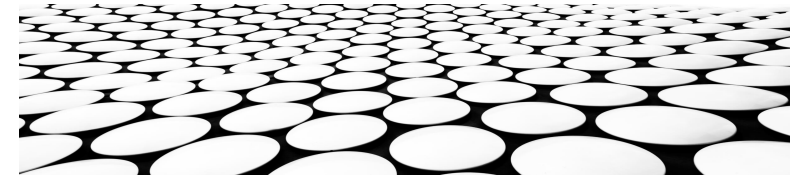
- **Socjologia**, jako nauka o społeczeństwie, ma swoje korzenie w XVIII i XIX wieku.
- Wtedy zaczęły zachodzić zmiany społeczne związane z oświeceniem, **rewolucją przemysłową** i **rewolucją francuską**.
- **Filozofowie oświeceniowi**, tacy jak **John Locke**, **Jean-Jacques Rousseau** i **Monteskiusz**, kładli nacisk na racjonalizm w poznaniu i interpretacji zjawisk, **indywidualizm** oraz **społeczeństwo obywatelskie**.
Dyskusje m.in. o naturze ludzkiej, równości, władzy i strukturze społecznej stworzyły intelektualną bazę do późniejszego rozwoju **socjologii**.

SOCJOLOGIA – GENEZA 2/3

- **Auguste Comte** (1798-1857) jest uważany za ojca socjologii.
- Comte wprowadził termin "**socjologia**" w latach 30. XIX wieku i sformułował swoją wizję socjologii jako nauki o społeczeństwie.
- Badania społeczne powinny opierać się na **metodach naukowych**, takich jak obserwacja i eksperymenty (!?).
- Henri de Saint-Simon (współpracownik i inspirator Comte'a), który promował w ramach badań socjologicznych ideę „**nauki o człowieku**”.

SOCJOLOGIA – GENEZA 3/3

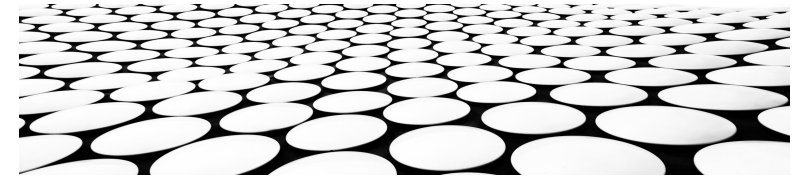
- Na początku XX wieku socjologia stała się odrębną dziedziną akademicką, a uniwersytety zaczęły tworzyć **Katedry Socjologii**.
- Kluczowe ośrodki naukowe powstały wtedy w Europie (głównie we Francji i Niemczech ale także w Polsce) jak i w Stanach Zjednoczonych.
- Polska ma bogatą tradycję w dziedzinie socjologii, a polscy socjolodzy wnieśli znaczący wkład w rozwój tej dyscypliny zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej.
- **Florian Znaniecki** (1882-1958) – metoda empiryczna (weryfikowalność) – Dzieło: "Chłop polski w Europie i Ameryce" (1918-1920).

DEFINICJE

SOCJOLOGIA – PRZEGLĄD DEFINICJI (1/2)

Émile Durkheim

Socjologia jest nauką o faktach społecznych (zjawiskach społecznych).

Fakt społeczny to każda forma zachowania ludzi, która jest zewnętrzna wobec jednostki i oddziałuje na nią oraz odwrotnie.

Max Weber

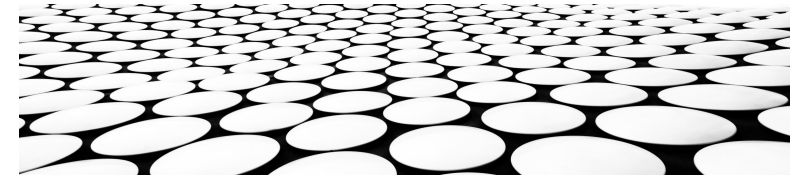
Socjologia to nauka, której celem jest zrozumienie społeczeństwa poprzez analizę działania społecznego oraz interpretację sensów (po co? dlaczego? z czego to wynika?), jakie jednostki oraz grupy społeczne nadają swoim działaniom.

Michel Foucault

Socjologia to badanie władzy i wiedzy w kontekście społecznym, z naciskiem na to, jak różne dyskursy i praktyki społeczne wpływają na struktury władzy i normy.

SOCJOLOGIA – PRZEGLĄD DEFINICJI (2/2)

PODSUMOWANIE:

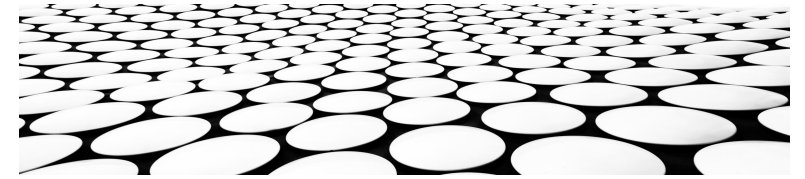
- Socjologia to szeroka dziedzina nauki, która analizuje **złożoność społeczeństw**, badając ich:
  - 1) struktury, 2) instytucje (wspólnoty) i 3) procesy.
- Celem socjologii jako nauki jest zrozumienie, jak społeczeństwo funkcjonuje i jak zmienia się w odpowiedzi na różne czynniki.
- Korzysta z różnych metod badawczych i teorii, aby dostarczyć kompleksowego obrazu życia społecznego i jego dynamiki.

PROBLEMATYKA

SOCJOLOGIA – PROBLEMATYKA (1/3)

Struktury społeczne i hierarchie:

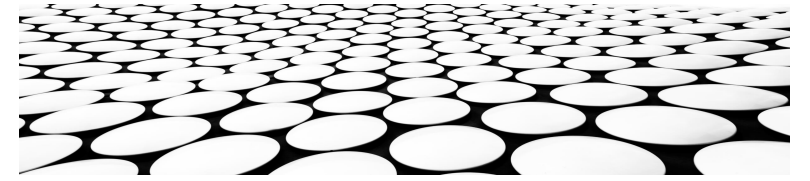
Analiza różnic (nierówności) między grupami społecznymi pod względem dostępu do zasobów, władzy i statusu. Socjologia bada, jak klasa społeczna, status ekonomiczny i pochodzenie wpływają na pozycję jednostek w społeczeństwie.

Kultura i tożsamość:

Normy i wartości: Badanie, w jaki sposób normy społeczne (akceptowane formy zachowań) i wartości (ideale cele) kształtują społeczeństwo.

Kultura masowa i konsumpcja: Analiza, jak kultura popularna, media i przemysł konsumpcyjny wpływają na postawy, gusta i wybory jednostek. Badają również rolę reklamy i rynku w tworzeniu kulturowych potrzeb i tożsamości.

SOCJOLOGIA – PROBLEMATYKA (2/3)

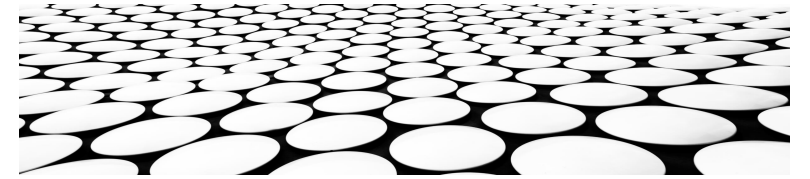
Rola instytucji społecznych:

Rodzina: Badanie funkcji rodziny w społeczeństwie, reprezentowanych norm i wartości, tradycji, zmian w jej postrzeganiu i ocenianiu.

Edukacja: Socjologia edukacji analizuje rolę systemów edukacyjnych w rozwoju społeczeństw. Bada także zróżnicowany dostęp do edukacji, wpływ pochodzenia społecznego na wyniki edukacyjne oraz socjalizację w szkole.

Religia: Badanie, jak religia wpływa na życie społeczne, wartości, normy oraz zachowania ludzi. Socjologowie analizują także sekularyzację, fundamentalizm religijny i konflikty religijne.

SOCJOLOGIA – PROBLEMATYKA (3/3)

Zmiany społeczne (urbanizacja, globalizacja, zmiany technologiczne)

Zachowania społeczne i dewiacja (diagnoza, kontrola społeczna)

Ruchy społeczne (przyczyny, dynamika zmian, interakcja)

Władza i polityka (partie polityczne, konflikty społeczne, struktury, dominacja)

Zróżnicowanie kulturowe, etniczne i rasowe (nacjonalizm, patriotyzm, rasizm, wykluczenie)

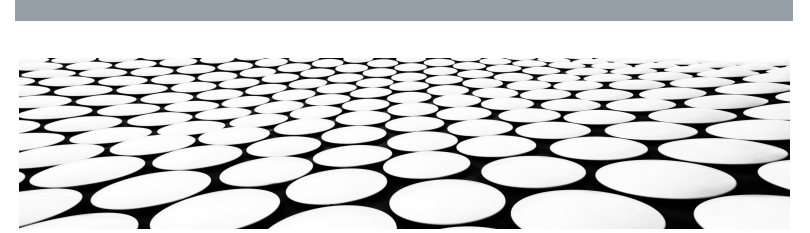
Problemy ekologiczne a/i społeczne (zrównoważony rozwój, ekologia społeczna, ekologizm)

TEORIA SOCJOLOGICZNA

SOCJOLOGIA – TEORIA SOCJOLOGICZNA, SZKOŁY

Funkcjonalizm: Teoria, która zakłada, że społeczeństwo składa się z różnych części, które współdziałają, aby utrzymać stabilność i równowagę. Klasycznymi przedstawicielami są Émile Durkheim i Talcott Parsons.

Teoria konfliktu: Koncentruje się na konfliktach między grupami o różnych interesach (walka klas), takich jak klasy społeczne czy grupy etniczne. Klasycznym przedstawicielem jest Karl Marx.

Interakcjonizm symboliczny: Analizuje, jak jednostki (grupy) tworzą i interpretują znaczenia (symbole) w codziennych interakcjach społecznych. Klasycznymi przedstawicielami są George Herbert Mead i Herbert Blumer.

Teoria postmodernistyczna: Kwestionuje uniwersalne prawdy i normy, koncentrując się na relatywizmie i różnorodności doświadczeń społecznych. Przykładem jest Michel Foucault.

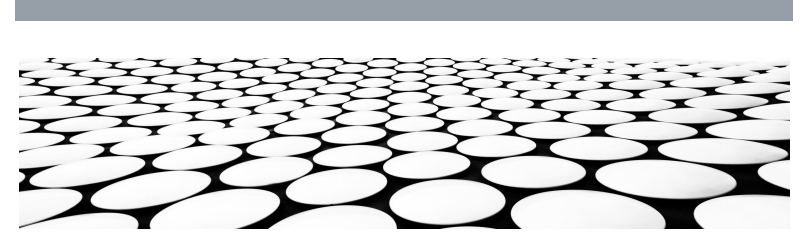

METODOLOGIA SOCJOLOGICZNA

SOCJOLOGIA – METODOLOGIA NAUKOWA (1/2)

Metody ilościowe

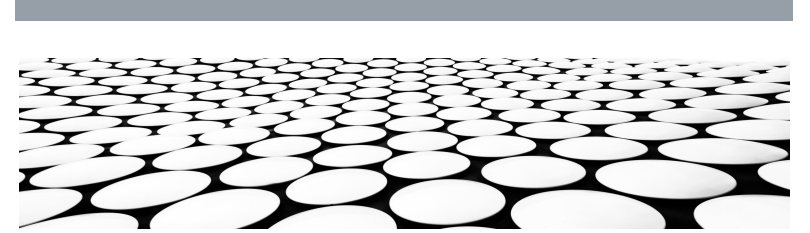
Celem podejścia ilościowego jest zbadanie zjawisk społecznych przy użyciu danych liczbowych i statystyki. Badania ilościowe koncentrują się na identyfikacji prawidłowości, korelacji i zależności między różnymi zmiennymi w dużych populacjach. Typowe techniki to:

Ankiety i kwestionariusze: Pozwalają na zbieranie danych od dużej liczby osób na temat ich poglądów, doświadczeń, preferencji czy zachowań.

Eksperymenty: W socjologii rzadziej stosowane, ale umożliwiają kontrolowanie warunków i obserwowanie zachowań w sztucznie stworzonych sytuacjach.

Analiza statystyczna: Umożliwia przetwarzanie dużych zbiorów danych, szukanie wzorców i trendów, które mogą być uogólnione na większe grupy społeczne..

SOCJOLOGIA – METODOLOGIA NAUKOWA (2/2)

Metody jakościowe

Podejście jakościowe koncentruje się na zrozumieniu zjawisk społecznych z perspektywy uczestników. Celem jest dogłębne zrozumienie doświadczeń jednostek, ich motywacji i znaczeń, które przypisują różnym zjawiskom. Typowe techniki to:

Wywiady pogłębione: Umożliwiają uzyskanie szczegółowych informacji o doświadczeniach i perspektywach jednostek.

Obserwacja uczestnicząca: Badacz bierze udział w życiu badanej grupy, obserwując jej codzienne praktyki i interakcje w naturalnym środowisku.

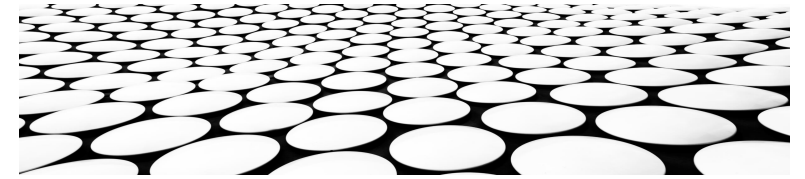
Analiza treści: Polega na badaniu tekstów, dokumentów, mediów lub innych form komunikacji, aby odkryć ukryte wzorce, znaczenia lub ideologie.

ZJAWISKA SPOŁECZNE

SOCJOLOGIA – ZJAWISKA SPOŁECZNE (1/2)

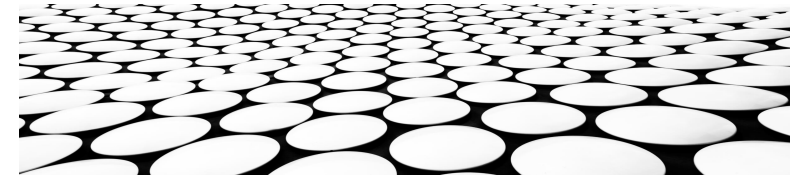

Zjawiska społeczne (fakty społeczne) to różne rodzaje działań, procesów, oraz struktur społecznych, które mają wpływ na społeczeństwo jako całość lub na jego poszczególne części.

Fenomen zjawisk społecznych polega na ich istotnym wpływie na struktury społeczne, jednostki i interakcje międzyludzkie aczkolwiek nie do końca jednak zrozumiałem i w pełni zdefiniowanym.

Analiza zjawisk społecznych pozwala na lepsze zrozumienie społeczeństwa oraz na formułowanie polityk i strategii mających na celu poprawę jakości życia społecznego.

SOCJOLOGIA – ZJAWISKA SPOŁECZNE (2/2)

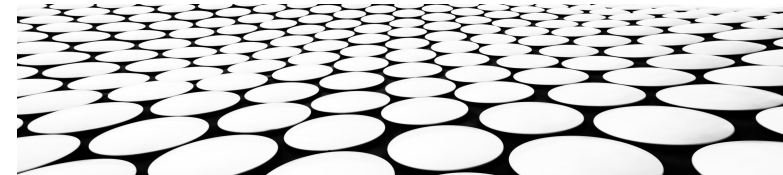

METODOLOGIA

- obserwacja
- analiza treści / artefakty
- wywiad

Nazwa	Opis	Przyczyny	Zasięg	Obszar	Wartości	Slogan	Skutki
...	Krótka charakterystyka	ekonomiczne, polityczne, ekologiczne kulturowe itd. Jakie i dlaczego?	lokalny, krajowy, regionalny, globalny	<i>Dotyczy:</i> gospodarki, kultury, jakości życia, postaw, norm, wartości itd.	wolność, równość, solidarność, ekologia itd. konformizm, anarchizm, relatywizm	Np.: sex, drugs and rock&roll	Rozwój lub degradacja. Co i dlaczego?

SOCJOLOGIA – ZJAWISKA SPOŁECZNE

CASE STUDY

RUCH HIPISOWSKI LAT 60.

Nazwa	Opis	Przyczyny	Zasięg	Obszar	Wartości	Slogan	Skutki
Ruch hipisowski lat 60. w USA	<p>Przejaw kontrkultury odrzucającej normy społeczne oparte na konsumpcji, rywalizacji i materializmie. Życie w komunach. „Kolorowy” tryb ubierania się i życia. Masowe protesty, koncerty, zloty. Duchowość Wschodu.</p> <p>Fenomen?</p>	<p>Sprzeciw względem konformizmowi i konsumpcjonizmowi rodziców. Bunt młodych przeciwko światu dorosłych, tradycji (status quo)</p>	<p>Krajowy (USA) + globalny</p>	<p>Dotyczy: kultury, polityki, postaw, norm, wartości ale i gospodarki</p>	<p>wolność, równość, pacyfizm ekologia itd.</p>	<p><i>nie wiercie nikomu po trzydziestce</i></p> <p><i>zakazuje się zakazywać</i></p> <p><i>sex, drugs and rock&roll</i></p>	<p>Muzyka. Kultura ekologii.</p> <p>Uzależnienia od narkotyków, Degradacja społeczna i ekonomiczna. Ruch New Age.</p> <p>Kolejne pokolenie – powrót do tradycji.</p>

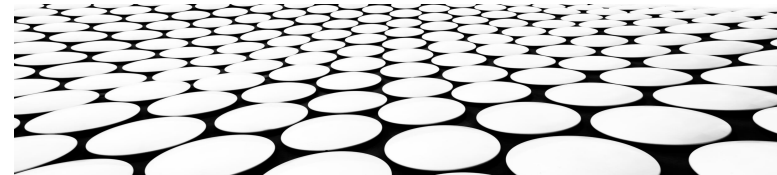
NSZZ SOLIDARNOŚĆ

Nazwa	Opis	Przyczyny	Zasięg	Obszar	Wartości	Slogan	Skutki
Ruch Solidarność	<p>Związek zawodowy. Pokojowy, masowy ruch społeczny odwołujący się do tradycji niepodległościowych i wartości chrześcijańskim. Związek zrzeszający ok. 10 mln. członków. Różne grupy zawodowe i społeczne. Entuzjastyczne zaangażowanie.</p> <p>Fenomen?</p>	<p>Sprzeciw względem systemu totalitarnego – bezprawia, propagandzie. Przywileje władzy (nomenklatura). Niski poziom życia. Trudne warunki pracy, opieki. Brak wolności obywatelskich. Podległość względem ZSRR.</p>	<p>Krajowy (Polska) + regionalny (kraje Europy środkowo-wschodniej).</p>	<p>Dotyczy: kultury, polityki, w tym międzynarodowej, postaw, norm, wartości, gospodarki, religii.</p>	<p>Wolność, solidarność, dobro wspólne, Tradycja.</p>	<p><i>Solidarność</i></p> <p><i>Nie ma wolności bez Solidarności.</i></p>	<p>NSZZ Solidarność Uwaga międzynarodowa. Podmiotowość. Inicjatywa, powrót do tradycji.</p> <p>Stan wojenny. Okrągły stół. Niepodległość.</p> <p>Polaryzacja społeczna, polityczna</p>

SOCJOLOGIA – ZJAWISKA SPOŁECZNE

Projekt

?

Nazwa	Opis	Przyczyny	Zasięg	Obszar	Wartości	Slogan	Skutki

PYTANIA?

